

Ten eerste

Na acht weken werken in een Oegandeese ziekenhuis gaan drie Nederlandse studentes op rondreis door het Afrikaanse land. Na een paar dagen gaat een van hen vreemd gedrag vertonen. En dan verdwijnt ze.

Door Maud Effting en Jeroen Visser

Spoorloos in

Het telefoontje komt op een woensdagavond. 'We maken ons zorgen over Sophia', zegt het meisje aan de telefoon. 'Ze gedraagt zich vreemd, en onvoorspelbaar.'

Marije Slijkerman schrikt. Dit had ze niet verwacht. Haar dochter heeft net acht weken in een ziekenhuis in Oeganda gewerkt. Nu maakt ze met twee medestudentes een rondreis.

De studente vertelt dat ze in een wildpark zitten, maar dat ze de reis willen afbreken. Ze zegt dat Sophia nog van niets weet.

'Waar is Sophia nu?', vraagt Marije. 'Ergens bij het huisje', zegt het meisje, 'bij de chauffeur.'

'Zie je haar nu?', vraagt Marije.

'Nee, ik ben even weggegaan.'

'Laat me even nadenken hoe we dit het best kunnen aanpakken', zegt Marije. 'Ik bel terug.'

Dan hangen ze op. Het is het enige moment waarop ze niet de waarheid spreekt tegen Sophia's moeder, zegt de studente achteraf. Want precies tijdens dit telefoongesprek hoort ze iets wat ze dan nog nauwelijks kan geloven.

Sophia is verdwenen.

Bipolaire stoornis

Sophia Koetsier is een 21-jarige geneeskundestudente uit Amsterdam. Haar ouders en twee reisgenotes vertellen bijna een jaar na haar vermissing wat zich in Oeganda heeft afgespeeld. Ze willen dat Sophia niet wordt vergeten. Maar ze hebben lang geargeld. Ze zijn bang dat een te simplistisch beeld van haar wordt geschetst. Dat er wordt gedaan of ze niet goed bij haar hoofd is.

Tervrijl ze dat wel is.

Sophia is een bijzonder meisje. Slim, ambitieus, gevoelig. Een meisje dat hard en gedisciplineerd werkt en veel van zichzelf vraagt. Ze doorloopt het

gymnasium, studeert medicijnen, roeit, loopt hard, speelt toneel. 'Waarom gaan voor een zeven, als het ook een negen kan zijn?', zegt ze vaak. In haar geneeskundestudie haalt ze alles in één keer.

Sophia is een meisje dat groots en meeslepend wil leven, zeggen haar ouders. Altijd in voor een feestje. De eerste die gaat dansen, de eerste die gaat zingen. 'Ze wil veel', zegt haar vader Gerard. 'Soms te veel.'

Vlak voor haar 16de wordt geconstateerd dat ze bipolair is. Mensen met deze stoornis hebben wisselende stemmingen: periodes van depressie afgewisseld met manische episoden, waarin mensen zichzelf overschatten en denken dat ze de hele wereld aankunnen.

Sophia heeft alleen manische episoden. 's Nachts hoorde ik haar rommelen in haar kamer', vertelt haar moeder over de eerste keer. 'Ze sliep slechter, maar kreeg steeds meer energie. In haar hoofd ging het harder en harder. Ze bleef maar doorgaan. Ze kon alles, deed alles. Maar haar realiteitszin nam ook af.'

Drie keer maakt Sophia zo iets mee. Haar ouders zeggen op die momenten dat ze rust moet nemen. 'Maar daardoor wordt ze alleen maar opstandiger', zegt haar vader.

'Dat vindt ze verstikkend', zegt Marije. 'Ze wil dan niets van ons aannemen. Dan wil ze naar buiten. Ruimte, lucht, rust.'

Een paar keer verdwijnt Sophia kortstondig. Vriendinnen met wie ze in de stad is, vinden haar terug op het Leidseplein, druk pratend. 'Ze had er niet eens aan gedacht iemand iets te laten weten.' Alleen echt goede vrienden weten van haar ziekte af. 'Ze wil niet anders zijn', zegt Marije. 'Ze wil zijn zoals iedereen.'

Stage in Oeganda

Eind augustus 2015 vertrekt Sophia met twee Nederlandse medicijnstudentes voor een stage naar het Lubaga-ziekenhuis in de Oegandese hoofdstad Kam-

pala. Ze regelt en betaalt alles zelf. Haar ouders steunen haar. 'We hebben contact gehad met haar arts', zegt Marije, 'maar hij maakte zich geen zorgen. Hij zag vooral positieve spanning.'

Met vijftien studenten slapen ze in een huis met veel feestjes. Aanvankelijk gaat Sophia vroeg naar bed. Ze slikt een lage onderhouds dosis medicijnen. Ze is fanatiek, geniet van de medische handelingen, zoals assisteren bij bevallingen. 'Maar aan het eind sliep ze steeds minder', zegt haar reisgenote. 'Sophia wilde gewoon niets missen.'

De rondreis door Oeganda die ze na hun stage plannen, beslaat zeventien dagen, samen met een gids. Op 23 oktober vertrekken ze, uitgeput van het afscheidsfeest. 'Al na een dag dachten we: dit gaat een superleuke reis worden', zegt haar reisgenote. 'Het ging echt goed met zijn drieën.'

Ze bezoeken watervallen, inheemse stammen, slapen in hutjes. Op de tweede avond hebben ze een lang gesprek. 'Toen vertelde Sophia ons dat ze een bipolaire stoornis heeft', zegt de reisgenote. 'We kregen de indruk dat alles onder controle was. Ik vond het vooral heftig dat ze met die ziekte moest dealen.'

De volgende dag rijden ze naar een wildpark. 'We zouden om zes uur opstaan voor een safari', zegt haar vriendin. 'Maar toen ik wakker werd, was Sophia niet in de kamer.'

Sophia heeft de nacht deels doorgebracht in een metershoge houten uitkijkpost in het wildpark. Ook heeft ze voorwerpen in een kampvuur gegooit. 'Ze had lopen spoken', zegt de reisgenote. 'Toen raakten we voor het eerst gealarmeerd.'

Het duurt even voordat ze tot haar doordringen. 'We vroegen haar waarom ze dit had gedaan', zegt haar vriendin. 'Ze zei dat ze een heel gave avond had gehad en dat ze een soort missie voor zichzelf stelde. Het was een uitdaging daar een nacht te overleven.'

'We hebben haar toegesproken', zegt de ander. 'Ik zei: Sophia, het gaat niet goed met je, wat gaan we hier aan doen? We zaten in de verste uithoek van Oeganda en we moesten dit samen oplossen. Toen dachten we nog dat dat wel kon. We zeiden: ga nou eerst eens goed slapen, dan zien we verder.'

'We zeiden later ook dat we haar moeder moesten bellen als het slecht bleef gaan. Maar dat wilde ze niet. Ze raakte in paniek. Ze zei dat ze bang was dat haar moeder dan in de stress zou schieten. Maar ze had door dat er iets moest gebeuren. Eigenlijk leek ze toen best voor rede vatbaar.'

De vriendinnen houden die avond in de gaten of Sophia haar medicijnen neemt. Ze instrueren de hotelwachters. Ze hopen dat hun vriendin die avond goed slaapt.

Volgens haar moeder chat Sophia die avond uitgebreid met een vriend in Nederland. 'Ze zei dat ze bezorgd was over haar slaapgebrek en dat er te veel prikkels waren. Ze vertelde ook dat haar reisgenotes zich zorgen maakten en dat ze daar niet goed tegen kon. Ze wilde alleen zijn.'

Woordenwisseling

's Ochtends staat Sophia opgewekt op. 'Bedankt dat jullie zo goed op me hebben gepast', zegt ze. Die dag gaan ze naar Murchison Falls National Park, het grootste wildpark van Oeganda. Daar maken ze een boottocht over de Nijl.

'We moesten snel lunchen', vertelt de reisgenote. 'Sophia moest naar de wc, maar ze kwam maar niet terug. Later vonden we haar met een moeder en een kindje. We vroegen of ze meeging, maar ze wilde niet. Ze vond hen interessanter. Uiteindelijk werd het een beetje een woordenwisseling.'

Eenmaal op de boot gaat het niet goed. Sophia veroorzaakt commotie omdat ze aan een slot van de benzinetank zit: ze zegt dat ze wil aantonen dat het niet deugt. Ook zit ze lang op de wc.